Дзвоник

№ 145

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 12 рік видання, травень, 2019 рік

Дзвоник (Clopotel)
№ 145, 2019 р.

Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.

ISSN 2501-2630
ISSN–L 2501–2630

Над Дзвоником працювали:

Головний редактор: **Микола Корсюк**
Редактор: **Людмила Дорош**
Редколегія: **Іван Ковач, Михайло Михайлюк, Михайло Трайста, Марія Чубіка.**

Адреса редакції:
м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1
тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;
телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:
«S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L»

Adresa redacţiei:
str. Radu Popescu 15, sect. 1
Bucureşti, România.
Наша електронна адреса:
redactia.clopotel@gmail.com

Дзвоник пропонує:

*** казки й оповідання**
*** вірші**
*** загадки**
*** дитячу енциклопедію**
*** сторінку народознавства**
*** пісеньки**
*** сторінки-розмальовки**
*** рухливі й дидактичні ігри**
*** вироби своїми руками**

Дзвоник завжди радо прислухається до ваших пропозицій і друкуватиме надіслані вами спроби!

Увага! За достовірність надрукованих матеріалів відповідають їх автори!

Михайло СТЕЛЬМАХ

ДОЩ

Грім гуркоче навкруги,
Хмара дощ несе в луги.
Лийся, дощику, навкруг –
На поля,
Баштан
І луг.
Лийся, лийся над травою,
Молодою,
Запашною,
Лийся, лийся
Густо-густо
На розложисту капусту,
Лийся, лийся, наче з бочки,
На зелені огірочки,
На петрушку,
На чорнушку,
На квасолю,
Бараболю
І на мак,
На пастернак,
На коноплі і на льон,
На козелець, на пасльон,
На буряк,
Гладкий,
Чубатий,
І на сонях
Головатий,
На червоні помідори,
І на рапс і на цикорій.
Дощик, лий, дощик, лий
І на кользу й на рижій,
Кукурудзі
Вимий коси,
Лопоти, шуми
В горосі,
У горосі
І у просі,
В жовтому люпині,
У червоній конюшині,
Опустись на дині,
На смугасті кавуни,
Що ростуть на цілині.
Лийся, дощику, кругом,
А найбільше над вівсом,
Над вівсом,
Над ячменями,
Над житами,
Пшеницями,
Заіскрись на сочевиці,
На люцерні і на виці,
Припади до гречки,
З медом на вершечку,
Не мини й стеблини
У моїй країні,
Всюди, дощику, співай
І на щастя й на врожай!

Василь СУХОМЛИНСЬКИЙ

ВАЖКО БУТИ ЛЮДИНОЮ

Діти поверталися з лісу. Вони сьогодні ходили в далекий похід. Шлях додому пролягав через невеликий хутірець, що лежав у долині за кілька кілометрів до села. Втомлені, знесилені діти ледве дійшли до хутірця. Зайшли в крайню хату, попросили води. З хати вийшла жінка, за нею вибіг маленький хлопчик. Жінка витягла з колодязя води, поставила на стіл серед двору, а сама пішла до хати.

Діти напилися, відпочили на траві. Де й узялися сили. Відійшли на кілометр від хутірця, Марійка тут і згадала:

– А ми ж не подякували жінці за воду.

Діти зупинилися. Справді, забули подякувати.

– Що ж... – каже Роман, – це не велика біда. Жінка вже й забула, мабуть. Хіба варто повертатися через таку дрібницю?

– Варто, – наполягає Марійка. – Хіба тобі самому не соромно перед собою, Романе?

Роман усміхнувся. Видно, що йому не соромно.

– Ви як хочете, – каже Марійка, – а я повернуся й подякую...

– Чому? Скажи, чи ж обов'язково це зробити? – питає Роман. – Адже ми так потомилися.

– Бо ми люди. Якби ми були телята, можна було б і не вертатися.

Вона рушила до хутірця. За нею пішли всі.

Роман постояв хвилинку й, зітхнувши, теж поплівся за гуртом.

– Важко бути людиною. – сказав він.

Оголошення

У зв'язку з тим, що редакція отримує все більше й більше сигналів про недостатню кількість журналів для потреб дітей, просимо вихователів, учителів та представників територіальних філій повідомити редакцію про необхідну кількість примірників. Тільки маючи реальні дані про потреби дітей, керівництво СУР-у зможе збільшити тираж «Дзвоника» і прийти на допомогу дітям у вивченні рідної української мови.

Пишіть нам на електронну пошту:
redactia.clopotel@gmail.com

Редакція журналу «Дзвоник»

Людмила ДОРОШ

Права дітей

«Дитина має право на відпочинок та дозвілля», – почала читати вчителька Надія Павлівна на уроці громадянського виховання головні права дітей, записані в Декларації прав дитини.

Сашко, який зазвичай не був дуже уважним на уроці, стрепенувся і уважніше прислухався до слів учительки, яка читала далі: «Жодна дитина не має бути примусово залучена до праці…».

«Ой, та це ж просто надзвичайна «Декларація»! Хто б міг подумати, що ми маємо стільки прав? І чого всі дотепер про це мовчали?» – аж захвилювався від такого несподіваного відкриття хлопчина.

Пролунав дзвоник, але на цей раз Сашко не побіг із криками й галасом у шкільний двір, а розкрив підручник, щоб дізнатися про всі свої права. «Так, – міркував подумки, – ніхто не має мене експлуатувати, а от дивись, як часто мене експлуатує мама або бабуся: те їм принеси, те подай, прибери в кімнаті, поскладай одяг. Чиста тобі експлуатація! «Всі діти мають право на повноцінне харчування» – і тут мені утискуються права! Я стільки разів прошу у мами побільше морозива, тістечок або цукерок, а вона дає мені лише трішки, і як тоді виходить з цим повноцінним харчуванням?!»

І по мірі того, як Сашко читав далі про свої права, він дивувався все сильніше й сильніше. Він і не думав, що батьки вже аж настільки не дотримувалися його прав!

Вдома його чекала бабуся, адже мама з татом були на роботі, а він прибіг, кинув їй «Добрий день» і плюхнувся у крісло перед комп'ютером.

– Переодягайся, внучку, і заходь на кухню, я тобі нагріла борщику! – кличе його бабуся. – Облиш комп'ютер, ти ж знаєш, що тато дозволяє тобі його відкривати лише коли ти закінчиш усі домашні завдання.

– Може, тато не знає, але це моє право, – хлопчик поліз до портфеля, дістав підручник громадянського виховання і переконливо почав читати бабусі: – «Усі діти мають право на отримання інформації!». З цього комп'ютера я отримую цінну для мене інформацію, бабусю! – відповів він і повернувся до комп'ютера.

– А як же обід, внучку? – розгубилася бабуся. – Як же з наказом мами поїсти все, що я для тебе приготувала?

– Для повноцінного харчування мені потрібен шоколад і чіпси! Як не віриш, бабусю, подивись сюди, – він набрав щось у комп'ютері і показав: – Ось дивись – лікарі радять їсти шоколад, він дуже корисний! – і зайнявся далі комп'ютером.

А потім до нього прибіг його друг Богдан і покликав його гуляти надвір. Бігають вони, бігають, аж бачать: у дворі діда Олексія під самісіньким парканом вже червоніють черешні. Сашко – на паркан, і вже всівся на гілку, смакує черешнями. Богдан менший від нього віком і ростом, тож вилізти й собі на паркан не зміг. А Сашко навіть збиткується: їсть черешні, а кісточками стріляє по ньому.

Аж тут вискочив з хати дід і з криками та кулаками кинувся до Сашка:

– Ах ти ж, розбишако, зараз я надеру тобі вуха!

Та Сашко вже побачив його, зіскочив по ту сторону паркана і з насмішкою відмовив діду:

– Ви не маєте права мене лаяти й бити, ви що думаєте, я не знаю своїх прав? А то

ще й наскаржуся на вас!

Від такої відповіді дід тільки спантеличено закліпав очима і немов проковтнув язика, не встигши відповісти так швидко нахабі, бо той вже здійнявся і побіг.

Хлопці розважалися допізна. Увечері прийшов Сашко додому втомлений, але такий задоволений своїм днем. «От якби це я знав свої права давніше, яке б добре життя мав». Ускочив у хату – а там стоїть батько з ременем.

– Ти де це вештаєшся до такої години? – грізно мовив до Сашка. – Чому не зробив уроки?

– Тату, та я не зробив нічого поганого, це моє право – право на розваги і дозвілля! – пробурмотів схвильований Сашко.

– А про право на освіту ти не забув? – почув він голос мами, яка стримала батькову підняту руку з ременем.

– Е, мамо, від цього права я добровільно відмовляюся! Мені вистачить інших прав, – примирливо відповів гуляка.

– Ну ні, голубе, прав тобі захотілося, тоді вже хай це будуть усі права. Ану швиденько за уроки!

– Я хочу їсти… – проканючив Сашко до бабусі.

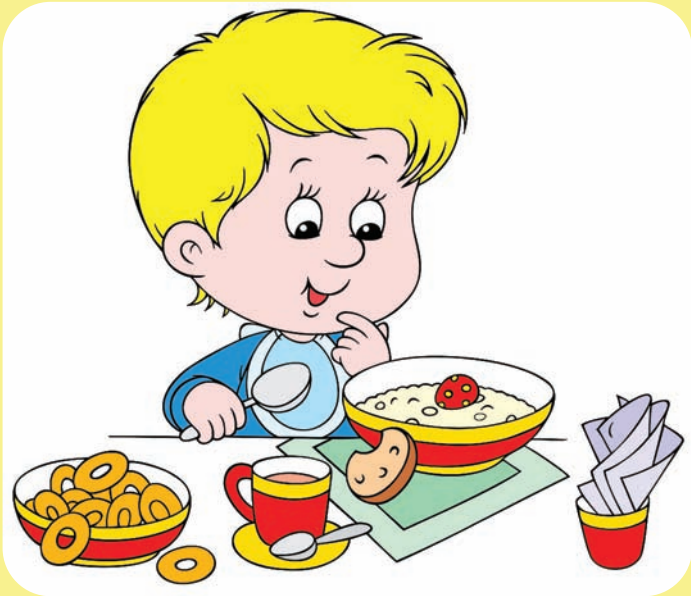

Та принесла йому малесеньку тарілочку, на якій лежали три кубики чорного шоколаду.

– Що це? – закліпав розгублено онук. – Чорний шоколад? Так він же гіркий і несмачний! Мені б борщику зі сметаною...

– Ти ж казав, що тобі потрібне повноцінне харчування, тобто шоколад, а не борщ. І ти правий, я теж вичитала, що він корисний, – лікарі радять по три кубики в день. Тож бери, внучку.

Взяв Сашко тарілочку з шоколадом і пішов у свою кімнату. Розкрив громадянське виховання і почав готувати домашнє завдання. Вчителька наказала їм прочитати наступні дві сторінки з підручника, які вони не встигли опрацювати в школі. А там… хлопець ледь не впав зі стільця! – обов'язки! Обов'язок поважати думку інших, сумлінно вчитися, виконувати роботу, яка не шкодить здоров'ю, поводитися так, щоб твоя поведінка не порушувала правил іншої людини… І, читаючи всі ці та інші обов'язки, хлопчина почав усвідомлювати, що він зовсім неправильно зрозумів свої права. Так що бабусин вираз «Всього в міру», правильність якого вона доводила йому не раз, діє і тут, у правах і обов'язках дитини. І немов цього було мало, наприкінці теми він прочитав ще й оповідання, у якому всі діти робили тільки те, що їм заманеться, тобто так, як поводився він сьогодні, і в результаті права жодного з них не були дотримані.

– Бабусю, пробач мені, будь ласка, я не був правий, – із соромом мовив Сашко до бабусі, входячи до вітальні.

– А як же залишається з твоїми правами? – заіскрилися у бабусі очі.

– Щоб інші поважали мої права, я повинен поважати права інших, – сказав Сашко, засоромлений за свої сьогоднішні вигадки.

Бабуся пригорнула внука і повела до кухні, де на столі його вже чекала миска гарячого смачного борщу зі сметаною…

Михайло Гафія ТРАЙСТА

Неймовірні пригоди Панаса Гусопаса

(Продовження з попереднього числа)

14. Як Панас Гусопас та Олекса Довбуш у Дияволію попали

Коли Панас Гусопас з Олексою Довбушем опинилися серед опришків, вже починало смеркати, тому опришки хоча від полудня і їли неперестанно, проте не відмовились і радо повечеряли з їхнім отаманом. Після вечері Олекса Довбуш почав випитувати Панаса Гусопаса звідки і хто він, а найголовніше, якою силою може робити такі чудеса. Панас не затаїв нічогісінько, а Довбуш з подиву тільки головою похитував.

– І це перо може тебе понести будь де? – запитав Панаса.

– Де захочеч, – відповів той.

– Цікаво б побути в такому місці, де жива людська нога не ступала, – поміркував Довбуш.

– Ну тоді гайда, побачимоі той край! – запропонував Панас.

– Гайда! – погодився Довбуш.

Кинув Панас Гусопас перо під ноги і Господи Святий!.. Що ж їм було дано побачити... Високі гори з чорного вугілля, річки, в яких текла чорна смола, скрізь пахло сіркою та димом і звідкілясь доносився до них плач та скрегіт зубів...

– Оввa, аж страшно стало від такого краєвиду! – признався сміливий Довбуш.

– Мені теж не весело, – признався Панас.

– Може повернемось на Пелехату? – запропонував Олекса.

– Радо! – погодився Панас.

Але, що це за чортівня?! Панас кинув раз гусяче перо на землю, кинув і вдруге, кинув і втретє, але з місця вони й не ворухнулись.

Панасові не було звідки знати, що чарівне перо у чортівській державі Дияволії втратило всі свої чари.

«Добре, що бодай яйце зісталось опришкам, хай гуляють хлопці, а ми тут погинемо за цапову душу!» – міркував Панас.

– Ось вже й запримітили нас, – вказав Довбуш рукою на десяток чортів, які наближались до них.

Побачивши нечистих, Панас Гусопас скинув пояс і почав міряти та лічити:

– Один, два,три...

– Хто ви такі?! – запитав чортівський десятник.

– Ану не заважай! – крикнув на нього Панас.

– Але нам треба, нас прислав...

– Мовчи, бач он міряю! Докінчу – тоді будемо й базарити!

Що мали бідні чорти робити? Повивалювали очі, порозкривали роти і дивуються, а Панас Гусопас немов Пелехатою крокує і:

– Сорок три, сорок чотири... сорок сім...

Міряв поки міряв, але побачивши, що чорти не відходять, зупинився. Зробив перерву.

– Ну, тепер питайте! – мовив до чортів.

– Хто ви такі? – повторив чортівський десятник.

– Ми?! Та хіба ви не знаєте, хто ми такі?! Ви про нас не чували?! У чортівських книгах не читали?! Горе вам! – нагримав на чортів Панас.

– Неписьменні ми, а прості чорти, ваше благородіє, нас прислав сотник спитати вас, що ви за люди?

– Ми гірші від самого Диявола!

– А як вас звати?

– Я Інженер Жер Будуймонастир, – відповів Панас.

– А він хто? – вказав десятник на Олексу Довбуша.

– Він Гектор – Архітектор Вівтарський.

– І що ви тут робите?

– А це вже не ваше діло! – гримнув на чортів Панас.

– Сотник хоче знати... – несміло відповів десятник.

– Сотник, кажеж?

– Так, ваше благородіє!

– Як його звати?

– Чортовух!

– А тебе?

– Чортонос!

– Ось що, Чортоносе, хай твій сотник Чортовух приходить сам спитати, якщо йому цікаво.

– Зрозумів, ваше благородіє! – відклонився по-воєнному десятник Чортонос і помчав до сотника Чортовуха.

– Ну й попалися! – витер спітніле чоло Довбуш.

– З цього чортівського краю ні сам Господь не зможе нас вирвати! – поміркував Панас. – Але здаватись не треба. А ось і сотник!

– Ласкаво просимо вас до Дияволії! – несміло промовив сотник Чортовух.

– Знаємо ми вашу ласку – без хліба і солі, що то за ласка?

– Вибачаємось, ваше благодарії, ми не чекали такої честі...

– Ну, говори скоро, чого тобі треба, у нас справи!

– Що ви тут робите?!

– Міряємо ділянку для будівництва, хіба і стільки не розумієте?

– І що ви збираєтесь будувати?

– Як то? Ви не знаєте, що ми будуємо?!

– Н-ні... – сором'язливо знизав плечима сотник Чортивух.

– Хіба ви не читаєте чортівських книг?! Горе вам! Горе!

– Ми, сотники, напівписьменні. В нас тільки генерали письменні.

– Хто твій генерал?

– Дияволбекер Бісвізен.

– Ну то веди нас до нього!

(Далі буде)

Платон ВОРОНЬКО

Малий

О, татові добре –
Замажеться в сажу,
І мама нічого,
Нічого не скаже.

Води підігріє
І кличе: – Вмивайся.
А як я замажусь –
У дім не з'являйся.

Мій тато одягнеться,
Піде до парку,
А я лиш на вулицю –
Зразу і сварка:

– Ти сам не виходь,
Бо наїде машина!
А що я, не бачу?
Хіба я дитина?

Мені вже чотири,
Два тижні на п'ятий, –
Чого ж я не можу,
Як тато, гуляти?

А мама сміється:
– Не буду сваритись.
Внеси нам з криниці
Водички напитись.

– Хіба я дістану
Руками до зрубу?
– Тоді поклади
Це поліно у грубу.

– Та я те поліно
Й підняти не можу.
– Тоді ти полагодь
В саду огорожу.

– Там високо дуже
Прикріплена лата.
– Отож, мій малий,
Не рівняйся до тата.

Всеволод НЕСТАЙКО

ПРИГОДИ БЛИЗНЯТ-КОЗЕНЯТ

Жили собі двоє хлопчиків-близнят Вітя і Вова. Добре, здається, жили, щасливо. Щодня їли морозиво і цукерки. Ходили в дитсадок, де була гойдалка, каруселя і симпатична вихователька Галина Михайлівна. Іграшок мали вдома стільки, що й не перелічити. Був у них веселий велетень тато, який водив їх у зоопарк, у цирк або в кіно. І була в них лагідна гарна мама, яка їх пестила і називала ніжно «мої козенята». Але хлопчикам не подобалося їхнє життя.

– Поганське в нас життя, – сказав Вітя. – Щодня треба вмиватися, чистити зуби, їсти манну кашу.

– І на кожному кроці говорити «будь ласка», «дякую», «вибачайте», – підхопив Вова.

– А бомбошки од портьєри одрізувати ножицями не можна. Стіл полірований шкрябати виделкою не можна…

– Навіть у своєму власному носі колупати пальцем не можна. Злочин! Хіба це життя?

Вітя і Вова сиділи у кущах біля паркану і зітхали.

То був не просто паркан, то був кордон, переходити який їм було суворо заборонено. За парканом починалася вулиця, яка вела до річки. По вулиці їздили машини, автобуси і тролейбуси.

А річка – ви самі знаєте, що таке річка! Хоч Вітя і Вова вже вміли плавати, бо цілу зиму ходили з татом у басейн, але… О! О! Чуєте! Мама уже гукає:

– Ві-ітя-я! Во-ова-а! Козенята мої! Де ви-и? Не здумайте йти на вулицю!

– «Козенята-козенята»! – прогундосив Вітя. – А кроку ступити самим не дають. Справжнім козенятам і то краще.

– А що ж! – прогундосив Вова. – Бігай де хочеш, стрибай скільки хочеш.

– І вмиватися не треба. І зубів чистити не треба. І манної каші їсти не треба.

– І не треба на кожному кроці говорити «будь ласка», «дякую», «вибачайте»… Слухай, Вітько, а ти б хотів, щоб ми раптом стали козенятами? Хоч на день? Га?

– А що ж! Хоч до річки збігали б самі покупатися… Хотів би.

– І я.

І тут раптом з-за паркану почувся свистючий голос:

– Це ми можемо влаштувати.

Вітя і Вова здригнулися від несподіванки. Потім зиркнули у шпарку. За парканом, на вулиці, біля підворіття сидів жебрак. З дерев'яною ногою, на милиці, з довгим гачкуватим носом. У нього був один-єдиний великий жовтий зуб, який стирчав з губатого рота.

Хлопчики дуже здивувалися. Вони ніколи в житті ще не бачили живих жебраків, тільки в кіно і по телевізору. А жебрак тим часом спритно підповз ближче до шпарки і з присвистом зашамкотів:

– О, шановні громадяни Вітя і Вова, я чув, що ви б хотіли обернутися на козенят. Це прекрасна ідея! Я сам колись був один час маленьким козенятком. Це не життя, а казка. Стрибаєш, бігаєш, мекаєш, бекаєш, і ніяких тобі турбот. І ніхто тебе не учить, ніхто тебе не виховує, ніхто тобі не читає мораль.

– Отож-то й воно, – сказав Вітя.

– Саме так, – сказав Вова. – А… а хто ви такий?

– Ну я… я… – зам'явся жебрак. – А яка різниця? Я хочу вам допомогти. Я можу обернути вас на козенят.

– А як… звідки ви це можете? – спитав Вітя.

– Де ви навчились? – спитав Вова. – Ви вчений, академік?

– Ні, я… так би мовити… Я сам навчився… Самоучка я… аматор…. Чаклун-аматор. Це моє захоплення. Хобі – як тепер кажуть. Бачите, працювати я не можу, інвалід, от і доводиться… – він жалібно шморгнув носом.

Хлопчикам стало його шкода.

(Далі буде)

Михайло СТЕЛЬМАХ

СОНЕЧКО, СВІТИ!

Ось тепер я добре знаю:
Сонце в річку спать лягає –
Сам помітив, як воно
Впало в хвилю – і на дно.

Побіжу мерщій до мами:
– Сядьмо в човен з парусами!
Човен бистрий, од коси
Нас до сонця принеси!

І скажу я так, як треба:
– Підіймайся, сонце, в небо –
Нам не треба темноти,
Ти ще, сонечко, світи!

КОЛО МЛИНА

Зацвіла уся долина
За селом, що коло млина,

Коло млина коло того,
Де так сонця золотого,

Де купави в яснім плесі,
Де шумлять, шумлять колеса

Дід старий стоїть на гатці,
А дівча іде по кладці.

Кладка гнеться, де купави,
А дівча – уліво, вправо...

Чи обід не втопиш, внуко,
Дід іде, простерши руки.

Як втоплю, то ізготую
Кашу добрую, крутую!

Дід сміється коло броду,
А згори пливуть підводи

Та й спускаються у луки.
Стріне їх і дід, і внука,

Коло млина коло того,
Де так сонця золотого.

БУРУНДУКОВА СІМ'Я

В густоліссі коло гатки
Бурундук будує хатку.
Цілий день його сокира
Веселить птахів і звіра,
Цілий день, цілий день
Тільки й чути – «дзень!» та «дзень!»

А малі бурундучата
Із борів несуть до тата
І грибочки, і горіхи...
А стара бурундучиха
Ці грибочки цілі дні
На широкім сушить пні.

Не убогу й не багату
Бурундук поставив хату,
Засадив навкруг садочок,
А тепер синів і дочок
В теплій хаті – не в норі –
Посадив за букварі.

Вчаться діти – аж до зірки,
Вчаться тільки на п'ятірки!

МИ ЛЮБИМО ВЕСНУ

Ми любимо весну,
Зелену, чудесну,
Грімницю у тучі,
І дощик співучий,
І луки широкі,
І ріки глибокі,
І поле веселе,
І рідні оселі,
І цвіт у маю –

Степан К. Д. ТРАЙСТА

ВІЙНА ТРИКУТНИКОНОСЦІВ

4. ДИКИЙ КРАЙ

Дикий Край не був таким диким, яким вважали його варошани, тобто жителі з великих варошів Трайстарії, що знаходились на правому березі великої ріки Ронішоари, в Осьмиварошському Королівстві, бо вони, варошани, називали «дикунами», «язичниками» та «невірними» всіх тих, що не вірили у Святий Трикутник, а поклонялися своїм богам, духам та невидимим силам. Навіть і жителів Сігет Вароша, який був колискою цивілізації всіх трайстарівців, вони називали: «дикунами»!

Дикай Край, який простягався зі сходу, від Солодкого Моря, на захід, аж до самих Льодяних гір, вздовж великої ріки Ронішоари на півдні та Червоних Печер на півночі (як ми вже бачили), поділявся на частини, яких навали теж – краї, а саме на Край Хащарів, Край Болотняків, Край Підземельників, Край Степовіків і Чорний Ліс.

Край Хащарів

У Хащарському краї, який простягався вздовж Червоних Печер від Солодкого Моря до Льодяних гір, жили люди, яких називали хащарі, тому що вони жили у хащі, у листяних літньозелених чагарниках. В цей край зрідка добирались інші краяни. По-перше, через непролазні густі кущі, а по-друге, хоча хащарі й були добрими та мирними людьми і мали лагідну натуру, але недолюблювали, коли на їхню територію потрапляли люди з сусідніх країв, бо ці тільки лиха могли наробити: потоптати чи зірвати рідкісні рослини (квіти, трави, гриби) чи перелякати хащарських тварин та птахів. У Хащарському Краї було безліч стежок – ціла мережа, але вони були настільки поплутаними, що навіть самі хащарі збивалися з них, а чужинцям подеколи доводилось блукати по два-три тижні, щоб вибратись із чагарників.

Тут, у нетрях хащарських кущів росли мініатюрні вічнозелені чагарники хащарської дріади восьмипелюсткової та чорногривників, трав'яні верби, багряні вільхи, хащарський ялівець та сосна, чорниця, підхащниця лежача та інші рідкісні рослини, яких хащарі збирали, висушували і продавали чи вимінювали на різні товари.

Також жителі цього краю займались вирощуванням земляного серця та інших сортів рідкісних сумчастих грибів з підземним м'ясистим плодовим тілом, які вважались цінними делікатесами, а також їх використовували для виготовлення різних ліків та косметичних виробів.

Хащарів часто називали лінивими мисливцями через те, що вони полювали на хащарських їжаків зі свинячим рилом, на сухопутних черепах, на однорогих сірих равликів та інших тварин, що жили в чагарниках. На птахів хащарі не полювали і пташине м'ясо не споживали, тому що вважали їх святим творінням і поклонялися їм, але пташині яйця вживали для приготування різних страв, косметичних виробів та лікувальних кремів, головно для очей.

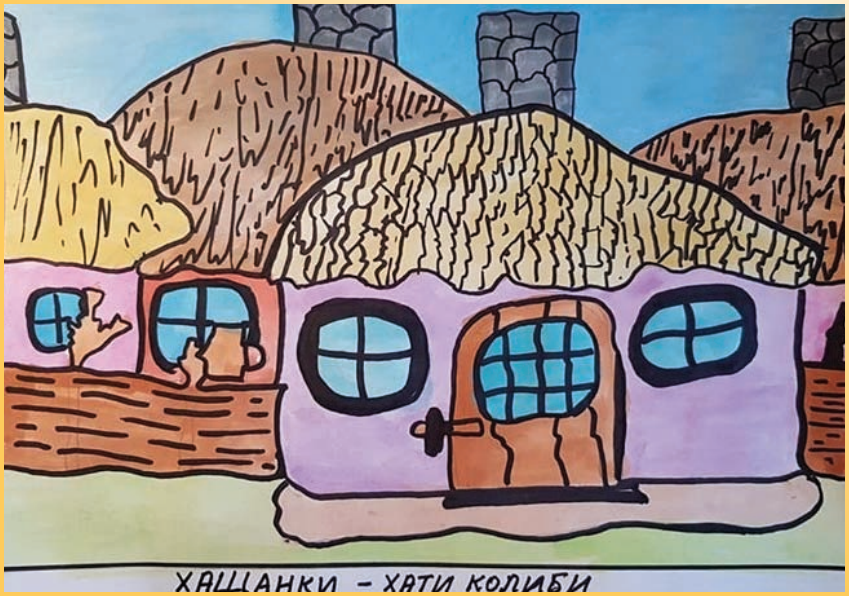
ХАЩАНКИ – ХАТИ КОЛИБИ

Окрім Всемогутньої Сови – богині-матері – хащарі вірили в пращура Хащуника – духа хащі, у Хитайхащу – духа вітрів і всього, що рухається в хащі, у богиню добробуства та врожаю Мокру та

її сестру Вологу, у богиню краси та кохання Фрунзу, у дівки-хвостички – красуні з довгими косами, які блукали хащарськими чагарниками і заманювали парубків, одружених чоловіків і навіть старих дідів, яких омолоджували.

Окрім вищезгаданих богів, хащарі вірили і поклонялись Світлобогу та Темнобогу як єдиному божеству з двома обличчями, яке вдень поверталось до них світлим обличчям, а вночі – темним, також боялися злих духів: Непевного, Занепаду, Мари та Блудовода, що очікував на подорожніх людей, пускав на них блуд і водив їх хащами, поки не втрачали пам'ять, а траплялось і такого, що помирали.

Хащарі жили у досить просторих хатах-колибах, які називали хащанками, тому що будували їх із гілочок та кущів, обмазували глиною знадвору та зсередини і покривали гілками та листям. Топили та варили їжу у камінних пічках з високими кам'яними коминами.

Поділялись вони на сім племен, на сім хащарських колін: вілламійців, полум'янерійців, іскранійців, стожарійців, гранійців, дим'янівців та паровійців – кожне коліно взяло собі назву від печери, напроти якої жило.

Хоча Хащарський Край простягався до самого Солодкого Моря, хащарі не торгували самі з крамарями-корабельниками, а продавали свій товар чорнолісникам, які перепродували його далі. Що було найцікавішим – коли хтось проходив Возовою Дорогою, як називали хащарі шлях, що вів від Солодкого Моря до Льодяних Гір, мусив платити за це не хащарям, а чорнолісникам, які присягли у разі нападу захищати Хащарський Край.

Кожне коліно хащарів мало свого патріарха, який правив ними, а патріархів вибирали з-поміж насильніших мужів коліна і той правив ним, поки не знаходився інший сильніший за нього, який переборював його у різних змаганнях і ставав на його місце.

Зі своїми сусідами чорнолісниками, підземельниками, та болотняками хащарі жили в мирі і спокої, вони рідко заходили на їхні краї, а також досить рідко запрошували їх до себе, але це не стосувалось і Чорного Лісу, бо чорнолісники заходили до їхніх хуторів для обміну товарів.

(Далі буде)

Галина МАЛИК

Королівство Ану

Отак починається казка:
було королівство Будьласка.
Сусіда-король
з королівства Ану
почав з ним підступну,
таємну війну.

На вулицях міста-столиці
з'явились насуплені лиця.
Один у крамниці сказав продавцю:
– Ану,
дайте швидко машинку оцю!
За серце схопився
і зблід продавець –
ледь-ледь не прийшов
продавцеві кінець!

В трамваї хтось гаркнув
бабусі на вухо:
– Ану,
відступися убік, розвалюхо!
Не встигла вона
відступити від нього –
забрала стареньку
«Швидка допомога».

Буфетнику Прошу
в дитячім кафе
хтось замість подяки
та вигукнув:
– Пфе!
Буфетник облишив
буфет і торти,
його до сьогодні
не можуть знайти!

А далі, як мовиться в казці,
забили тривогу будьласці.
Вони невідомих осіб
ловили чотирнадцять діб!
А потім не місяць, не два
учили казати слова:
пробачте,
спасибі,
будь ласка…

На цьому й скінчилася б казка,
та вчора
я стріла особу одну,
продавщиці сказала:
– Ану
Одразу мені
пригадалася казка
про два королівства –
Ану і Будьласка.
Подумала я:
«А можливо, цей раз
війною
пішло
королівство
на нас?!»

Карло КОЛЛОДІ

Пригоди Піноккіо

(Продовження з попереднього числа)

XXXIII. ПІСЛЯ ТОГО ЯК ПІНОККІО СТАВ СПРАВЖНІМ ОСЛОМ, ЙОГО КУПУЄ ДИРЕКТОР ЦИРКУ, ЩОБ НАВЧИТИ ТАНЦЮВАТИ І СТРИБАТИ КРІЗЬ ОБРУЧІ. ТА ОДНОГО ВЕЧОРА, ПОШКОДИВШИ НОГУ, ПІНОККІО ПОТРАПЛЯЄ ДО ІНШОГО ПОКУПЦЯ, ЯКИЙ ХОЧЕ ЗДЕРТИ З НЬОГО ШКУРУ НА БУБОН

Побачивши, що двері не відчиняються, Чоловічок добре штовхнув їх ногою і ввійшов до кімнати. Як завжди посміхаючись, він промовив до Гнотика й Піноккіо:

– Молодці, хлопці! Ви так гарно ревли, що я одразу впізнав ваші голоси. І тому прийшов сюди.

Почувши ці слова, ослики присмирніли, притихли. Вони стояли, похиливши голови, повісивши вуха і підібгавши хвости.

Чоловічок спочатку погладив їх, обмацав, поплескав по хребту. Потім він узяв шкребло і гарненько обох вичистив. Коли шкури в осликів залисніли, як дзеркало, він понадягав на них вуздечки і повів продавати на базарну площу.

Покупців довго не довелося чекати.

Гнотика купив селянин, у якого напередодні помер осел, а Піноккіо продали директорові цирку, який хотів навчити його стрибати і танцювати разом з іншими звірятами, що були у нього в трупі.

Тепер ви зрозуміли, мої маленькі читачі, яким ремеслом займався Чоловічок? Цей огидний карлик з солоденьким привітним обличчям час від часу мандрував зі своїм фургоном по світу, по дорозі обіцянками та улесливими словами заманював усіх ледачих дітей, яким набридли книжки і школа. У своєму фургоні він привозив їх у Країну розваг, щоб вони там гралися й тішились. Коли ж бідолашні одурені діти внаслідок неуцтва, безперервних розваг та неробства ставали справжніми ослами, він вигідно продавав їх на ярмарках і базарах. За кілька років він заробив багато грошей і став мільйонером.

Що було далі з Гнотиком, я не знаю. А для Піноккіо з перших днів почалося тяжке, сповнене злигоднів життя.

Коли його привели до стайні, новий хазяїн кинув йому в ясла соломи, але Піноккіо, покуштувавши, виплюнув її. Хазяїн, невдоволено буркочучи, кинув йому сіна. Сіно теж не сподобалося Піноккіо.

– А, то ти й сіна не хочеш? – гнівно вигукнув хазяїн. – Гаразд, любий ослику, я тобі виб'ю дурість із голови.

І він оперезав Піноккіо по ногах батогом. Той від болю заплакав, заревів. І сказав:

– І-а, і-а, і-а, я не можу їсти соломи.

– То трощи сіно, – відрубав хазяїн, який прекрасно розумів ослячу мову.

– І-а, і-а, і-а, від сіна в мене болітиме живіт.

– Ти, мабуть, думаєш, що я годуватиму такого осла, як ти, курячими стегенцями і каплунами в соусі? – промовив хазяїн, розсердившись ще більше, і вдруге вперіщив ослика батогом.

Після другого удару Піноккіо замовк, подумавши, що розумніше буде мовчати.

Тим часом стайню замкнули, і Піноккіо зостався сам. Він уже давно не їв і почав позіхати від голоду. Позіхаючи, широко розтуляв пащу, широку як піч.

Нарешті, не знайшовши в яслах нічого іншого, він зважився пожувати трохи сіна. Добряче пожував його, заплющив очі і проковтнув.

«А сіно не таке вже й погане, – подумав він. – Та було б куди краще, якби я вчився далі!.. Тоді замість сіна я оце їв би свіжий хліб із доброю ковбасою. Що ж, доведеться терпіти!»

Прокинувшись наступного ранку, він не знайшов у яслах навіть жменьки сіна, бо за ніч усе виїв.

Тоді він узяв у рот солом'яної січки. Жуючи, думав, що солома навіть запахом не нагадує ні рисової каші по-міланськи, ні макаронів по-неаполітанськи.

– Доведеться потерпіти! – промовив він, пережовуючи січку, – Може, мої злигодні стануть наукою для неслухняних дітей, які не хочуть учитися. Терпіння! Терпіння!

– Яке ще там терпіння! – вигукнув хазяїн, що саме зайшов до стайні. –Ти думаєш, я купив тебе для того, щоб тільки годувати й напувати? Ні, я купив тебе, щоб ти працював і заробляв мені грошенята. Гайда зі мною до цирку! Я навчу тебе стрибати крізь обручі, пробивати головою паперові кружала, танцювати вальс і польку, стояти на задніх ногах.

Сердешний Піноккіо хоч-не-хоч мусив навчитися усіх тих штук. Та поки він вивчився, минуло три місяці. За цей час він заробив багато ударів батогом.

І ось надійшов день, коли його хазяїн зміг оголосити про справді незвичайну виставу. На різнобарвних афішах, які він звелів розклеїти по місту, писалося:

ВЕЛИКА СВЯТКОВА ВИСТАВА

Сьогодні увечері ви побачите незвичайні вправи та стрибки, а також інші номери, які виконують усі артисти і коні нашої трупи.

Крім того, вперше перед публікою виступить знаменитий ослик Піноккіо, відомий під іменем "Зірка танцю". Цирк буде яскраво освітлений.

Ясна річ, що цього вечора цирк був повний-повнісінький ще за годину до початку вистави.

Навіть за щире золото не можна було знайти місця ані в партері, ані в ложі чи навіть приставного стільця.

На сходах до цирку юрмилися хлопчики і дівчата різного віку, що страх хотіли побачити, як танцює знаменитий ослик Піноккіо.

Після першого відділу програми на арені з'явився сам директор цирку – у чорному фраку, білих рейтузах і чоботях вище колін. Він низько вклонився публіці й урочисто виголосив таку безглузду промову:

– Шановна публіко, кавалери і дами! Я, той, що нижче підписався, перебуваючи проїздом у вашій

блискучій столиці, маю честь, а також задоволення представити цій мудрій і шановній аудиторії знаменитого ослика, який уже мав честь танцювати в присутності його величності імператора всіх найголовніших імператорських дворів Європи. І хай ми відчуємо вашу присутність, яка надихне нас, і просимо бути до нас ласкавими.

Ця промова викликала багато сміху та оплесків. Оплески подвоїлись і стали бурхливими, коли на арену вийшов ослик Піноккіо, вбраний по-святковому. На ньому була нова вуздечка з блискучої шкіри з мідними пряжками і цвяшками.

Вуха його прикрашали дві білі камелії, грива була заплетена червоними шовковими стрічками в маленькі кіски, замість попруги на ньому іскрився золотисто-сріблястий шарф, а хвіст був перевитий стрічками пурпурового і блакитного кольору.

Представляючи ослика глядачам, директор додав ще кілька слів до своєї промови:

– Мої вельмишановні слухачі! Я не збираюся розповідати вам тут про ті великі труднощі, які мені довелося перебороти, щоб зрозуміти, яким чином можна підкорити собі цю тварину, котра ще зовсім недавно вільно стрибала по горбах у тропічних країнах. Подивіться, будь ласка, яким диким вогнем горять його очі. Всі спроби підняти його до цивілізованого чотириногого виявилися марними. Тому я мусив удатися до найпростішої мови – мови батога. Але вся моя люб'язність не тільки не робила його добрішим, а ще більше лютила. Він ненавидів мене все дужче й дужче. Але я, керуючись науковою системою Галля, відкрив у його черепі маленьку кісточку, яку навіть медичний факультет у Парижі визнав центром танцювальних здібностей. І тому я зміг навчити цього ослика танцювати, стрибати крізь обручі й паперові кружала. Дивуйтесь! Потім оцінюйте! Але перш ніж почати, дозвольте запросити вас усіх на завтрашню вечірню виставу. Коли через дощ погода зіпсується, то виставу перенесемо на ранок на післязавтра.

Тут директор ще раз низько вклонився, повернувся до Піноккіо І сказав:

– Ну ж бо, Піноккіо! Перш ніж почати свої вправи, привітай вельмишановну публіку, кавалерів, дам і дітей!

Піноккіо слухняно підігнув передні ноги і стояв на колінах доти, поки директор ляснув батогом і гукнув:

– Кроком!

Ослик підвівся на всі чотири ноги і пішов навколо арени.

За мить директор гукнув:

– Клусом!

І Піноккіо слухняно перейшов з кроку на клус.

– Чвалом!

Піноккіо побіг учвал.

– В кар'єр!

І Піноккіо пустився бігти щодуху. Директор підняв руку і вистрелив з пістолета в повітря.

Почувши постріл, ослик прикинувся пораненим і впав на землю, як мертвий.

Зводячись на ноги під грім оплесків, захоплених вигуків, він підвів голову, озирнувся і... побачив у ложі гарну даму. На шиї в неї був важкий золотий ланцюжок, на якому висів медальйон. В ньому був портрет дерев'яного хлопчика. «Це ж мій портрет! Ця синьйора – Фея!» – подумав Піноккіо. Він одразу впізнав Фею, зрадів і захотів покликати її:

– О моя Феє, о моя Феє!

Та замість слів, з його горлянки вирвався такий гучний і довгий рев, що в залі знявся регіт. Найдужче сміялися діти.

Директор, щоб відучити осла ревти просто в обличчя глядачам, ударив його пужалном по морді.

Бідний ослик висолопив язика і хвилин п'ять облизував морду, щоб затамувати біль.

Але уявіть собі його розпач, коли, підвівши голову вдруге, він не побачив Феї. Ложа була порожня, Фея зникла!

Він відчув себе глибоко нещасним. На очі йому набігли сльози, і він гірко заплакав. Та ніхто цього не помітив, а тим більше директор. Ляснувши батогом, він вигукнув:

– Бадьоріше, Піноккіо! Зараз ти покажеш цим синьйорам, як ти вмієш стрибати крізь обручі.

Піноккіо спробував це зробити два чи три рази. Та кожного разу, добігши до обруча, замість стрибнути крізь нього, пробігав під ним. Нарешті Піноккіо наважився стрибнути, але, собі на лихо, зачепився задніми ногами за обруч і впав на землю, як мішок.

Коли він підвівся, то кульгав на одну ногу і насилу дістався до стайні.

– Піноккіо, на арену! Ми хочемо бачити ослика! На арену ослика! – кричали діти в нижніх рядах, сповнені жалості і співчуття до бідної тварини.

Але того вечора вони ослика більше не побачили.

Наступного ранку ветеринар, тобто звірячий лікар, оглянув ослика і сказав, що той залишиться кривим на ногу на все життя.

Тоді директор сказав своєму конюхові:

– Що я робитиму з кульгавим ослом? Об'їдатиме нас, та й годі. Відведи його на базар і продай.

На базарі одразу знайшовся покупець, який спитав у конюха:

– Скільки хочеш за цього кульгавого ослика?

– Двадцять лір.

– Я дам тобі двадцять сольдо. Не подумай, що я купую його для роботи. Мені потрібна лише його шкура. Бачу, що він має тверду, міцну шкуру, з неї я зроблю бубон для нашого сільського оркестру.

Подумайте лишень, діти, як злякався нещасний Піноккіо, почувши, що має стати бубном!

Тим часом покупець, заплативши двадцять сольдо, повів ослика на берег моря. Там він почепив йому на шию камінь, прив'язав до ноги вірьовку і, тримаючи другий кінець її у руці, несподіваним стусаном зіпхнув ослика у воду.

Піноккіо з каменюкою на шиї одразу пішов на дно. А покупець, затиснувши вірьовку в руці, сів на березі і став чекати.

(Далі буде)

Казки народів світу

Китайська народна казка

Без чого людині не обійтись

Правда це чи ні, але жив колись у невеликому селі старий батько з сином. Коли хлопцеві виповнилося десять років, батько тяжко захворів. Якось увечері він покликав до себе сина, погладив його висхлою рукою по голові й сказав:

– Мені вже, певно, небагато залишилося жити, тож наостанку хотів би поговорити з тобою. Скажи мені, сину, без чого людині не обійтись?

Заливаючись гіркими слізьми, хлопець мовив у відповідь:

– Без грошей, тату. У багатих повно золота та срібла, тому вони і їдять смачно, і одяг гарний носять. Ніхто краще за них не живе.

– Ні, синку, – похитав головою батько, – не вгадав. Не в грошах справа. Гроші у багатіїв нечесно нажиті, вони їх у простих людей відібрали. Та настане такий час, коли народ прожене всіх глитаїв, і ніякі гроші їх не врятують.

– Тоді без рису та пшениці. У людини досить сил, щоб і поле орати, і хліб жати, і хмиз у горах збирати лише тоді, коли вона сита...

Батько знову похитав головою:.

– Рис та пшениця, безперечно, дуже погрібні людям, але й без них можна на світі прожити.

«Без чого ж тоді людині не обійтись?» – замислився син. Думав довго, але чогось путнього так і не зміг придумати.

– Синку, – зрозумівши, що той неспроможний розгадати цієї загадки, звернувся до нього батько, – я скоро помру і залишу тобі у спадок оцю стару хатину, латаний-перелатаний одяг та трохи збіжжя. Такої спадщини тобі надовго не вистачить, тож доведеться покладатись лише на свій розум та руки. Кмітливий розум та вправні руки – ось що найпотрібніше людині! Саме вони дадуть тобі змогу і дім новий змурувати, і одяг ошатний справити, і їсти щодня смачно!

Поховав хлопчина батька і почав жити тим, що йому від батька у спадок дісталося. Надумали якось його сусіди нову хату ставити. Прийшли до хлопця й кажуть:

– Допоможи нам, брате, цеглу та черепицю носити. Ми в боргу не залишимось. Коли твоя хата розвалиться і ти надумаєшся нову будувати, ми тобі теж допоможемо.

«Навіщо мені їхня допомога, адже в мене самого кмітливий розум і вправні руки. Обійдуся без них», – подумав хлопець і відмовився допомагати сусідам.

Настала осінь, і сусіди вирішили пошити собі новий одяг. Прийшли вони до хлопця та й кажуть:

– Допоможи нам, брате, полотно покрохмалити. У тебе теж одяг порвався. Шитимеш новий, ми тобі також допоможемо.

«Навіщо мені їхня допомога, адже у мене самого кмітливий розум та вправні руки. Обійдуся без них», – подумав хлопець і відмовився допомагати сусідам.

Настала весна, і сусіди заходилися готувати поле до посіву. Прийшли вони до хлопця й кажуть:

– Допоможи нам, брате, поле виорати. Коли ти засіватимеш своє поле, ми тобі допоможемо.

«Навіщо мені їхня допомога, адже у мене самого кмітливий розум та вправні руки. Обійдуся без них», – подумав хлопець і знову відмовився допомогти сусідам.

Та ось одного разу налетіла на село страшна буря. Вітром розвалило хлопцеві хату, одяг від страшної зливи перетворився на лахміття, сором таке драння і на тіло натягувати. Та й збіжжя на той час у нього вже зовсім вичерпалося. Тоді він склав руки, задер голову до неба і почав молитись:

– О небо! Маю я кмітливу голову і вправні руки. Тож дай мені таку хату, яка б ніколи не розвалилася; такий одяг, який би ніколи не зносився; стільки збіжжя, щоб мені вистачило на все життя!

Та хоч скільки він благав, хоч скільки молив, а небо ніби й не чуло. Тоді він пригадав, як живуть його сусіди, як вони гуртом будують один одному хати, шиють одяг, працюють у полі. Лише тоді хлопчина зрозумів свою помилку. Людині справді не обійтись ні без розуму кмітливого, ні без вправних рук, але тільки тоді вона з них матиме якусь користь, коли дбатиме не лише про себе, а й про інших людей!

Відгадай

Ішла дівчина з торгу,
Несла гороху торбу.
Усюди, де ступала,
Горох порозсипала.
Ні лопатою згребти,
Ні мітлою замести.
А почало світати –
Нема чого збирати.

(Зорі в небі)

Хто однаково всіх любить,
Всіх однаково голубить?
Кожний скоса тільки гляне,
А обняти не дістане.

(Сонце)

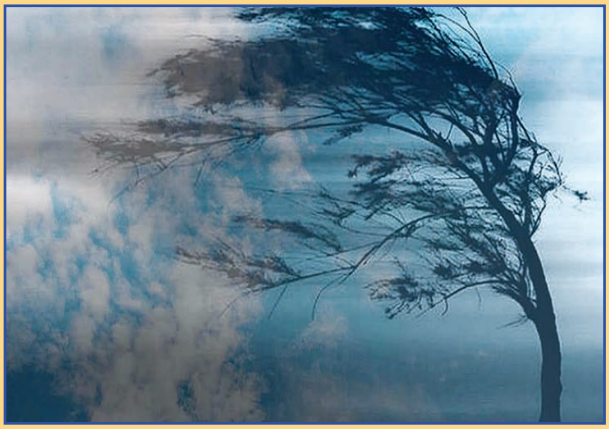

Птах розправив дужі крила,
Білі крила – мов вітрила.
– Гляньте-но, – кричить матрос, –
Там, у небі…

(Альбатрос)

Хоч безкрилий, а літає,
Безголосий – свище.
Хоч безрукий, а, буває,
Груші з дерева збиває,
Навіть часом вириває
Сосни з коренищем.
А як втомиться – впаде
І нема його ніде.

(Вітер)

Казочки живуть на світі

Слова та музика АНАТОЛІЯ САЛОГУБА

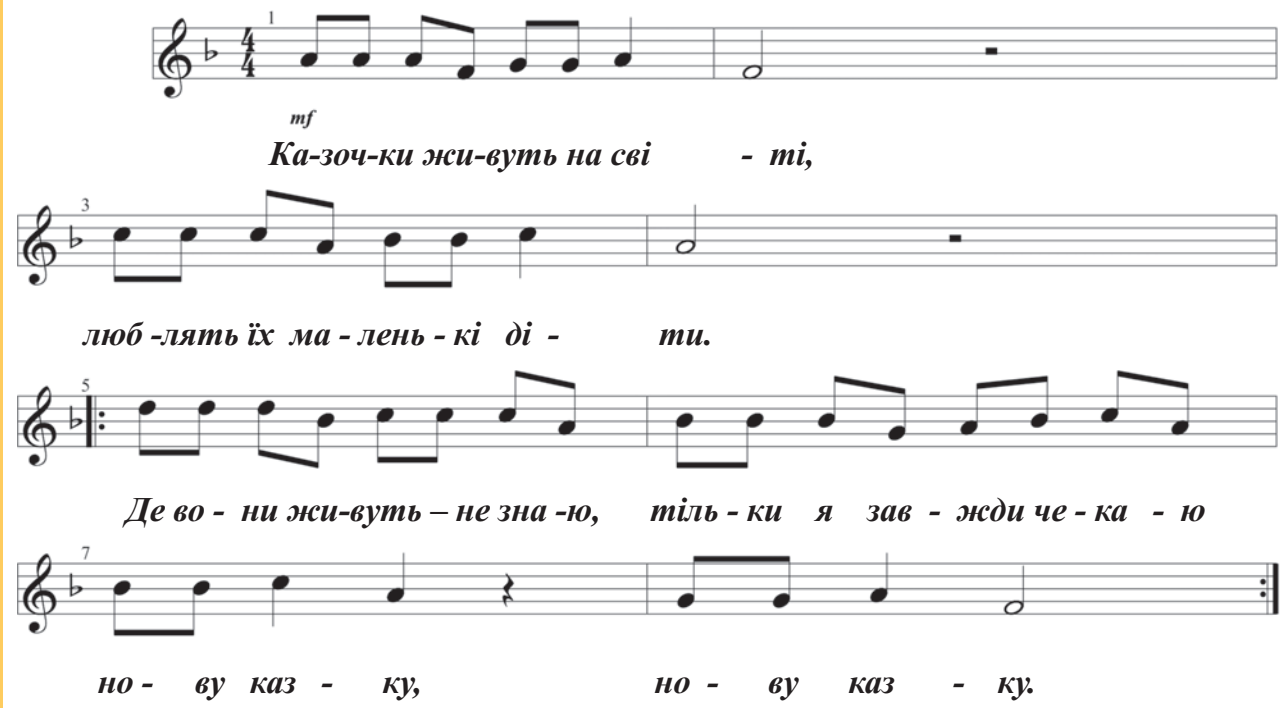

Казочки живуть на світі,
Люблять їх маленькі діти.
Де вони живуть – не знаю,
Тільки я завжди чекаю
Нову казку, нову казку.

Вечір землю вже вкриває,
Казка знову поспішає.
Книжку вмить свою відкрию
І в казковий світ полину,
В нову казку, в нову казку.

На картинках кольорових
Я знайду нових героїв.
Їх пригоди вже чекають,
Нам вони розповідають
Нову казку, нову казку.

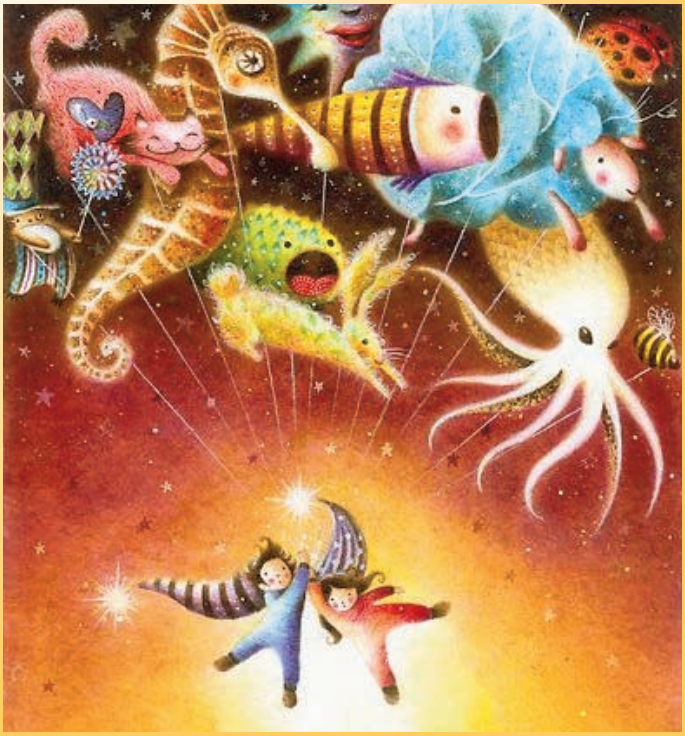

Творимо своїми руками

Метелики з картонних рулонів

Цікаві вироби для дітей можна зробити навіть з туалетних рулончиків. Це зовсім не складно.

Прослідкуйте за фотографіями і у вас все неодмінно вийде.

1. Надавіть на картонний рулон так, як показано на фото.

2. Відріжте від нього шматочки і розфарбуйте їх зсередини і ззовні.

3. Зігніть шматок синельного дроту навпіл і нанизайте на нього великі намистини, щоб зробити тіло для метелика. Зайвий дріт відріжте і загніть кінці доверху, щоб вийшли вусики.

1

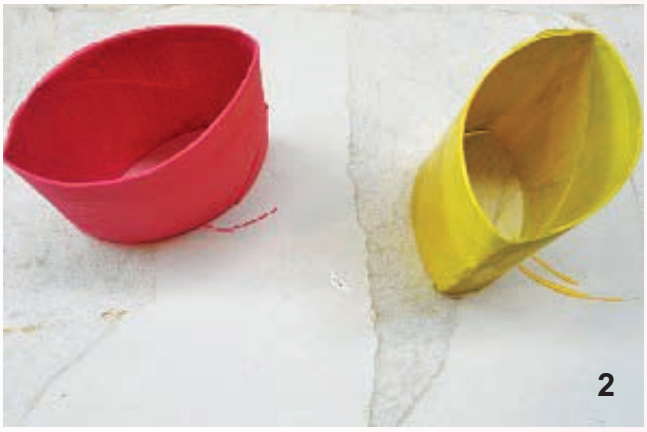
2

3

4. Для крил метелика потрібні картонні кільця повужче. Виріжте і зігніть їх так, як показано на фото.

4

Скріпіть всі деталі метелика між собою.

Переклад з рос.
Л. ДОРОШ

На Митрофана

(Сторінка народознавства)

Місяць червень називали найсвітлішим місяцем у році, бо в цей час починаються найдовші дні та найкоротші ночі, які звуться горобиними. Трави в цей літній місяць продовжують яскраво зеленіти, квітнути, а птахи співати. Та справжнє тепло встановлюється, за народною уявою, тільки в середині цього місяця. А тому такі чутливі до нічного похолодання рослини, як льон і гречку, на території України починали сіяти з 17 червня, – день пам'яті святителя Митрофана Константинопольського. Ще з цього дня на поля, які цього року не обробляють (парові поля), необхідно починати вивозити гній. Тільки так вдасться зібрати хороший урожай. Тому Митрофанів день в народі ще називали «леногречним» або «гнойовиком». В загальному, цей день був дуже важливий для майбутнього врожаю і його проводили весь час в працях і турботах, спати лягали пізно. Та поки чоловіки поралися на полях, жіноцтво мало більш відповідальну місію.

Ще з давніх часів чомусь саме з 17-им червня пов'язували традицію передавати від старшого до найменшого народну мудрість – знання, навички, уміння. Треба нагадати, що ще років 100 тому і протягом століть до того, простий люд вчився жити і виживати, переймаючи досвід від батьків, родини, сусідів і т.п. Як правило, років з 5-7 діти вже самостійно виконували господарчі або побутові роботи: доглядали за молодшими братами чи сестрами; пасли гуси, свині, вівці чи корови; господарювали у хаті. З 12-ти років хлопчики брали участь у польових роботах, а дівчаток-підлітків поступово навчали головного жіночого заняття – шиття й вишивання. А тому головні правила господарювання чи то в хаті, чи то в полі, чи деінде молодь засвоювала з ранніх літ. Та все ж таки наші предки вважали за необхідне виділити день, коли батьки чи старші роду приділяли особливу увагу передачі й збереженню традицій, звичаїв і неписаних правил.

Зазвичай на Митрофана старші жінки – традиційні берегині сімейного осередку – повчали і наставляли ще зовсім молодих. Вважали, що в цей день сам Святий Митрофан допомагає матерям навчати дівчат розуму. Дівчата уважно слухали і намагалися все до найдрібнішої деталі запам'ятати. Матері вели мову зі своїми дочками, навіть із сусідками-молодицями, про різноманітні господарські справи: як краще доглянути за городом і за домашніми тваринами, як смачніше приготувати обід, а також як уміло вести всі хатні справи – шити, ткати, вишивати і діток доглядати. Та на цей раз ішлося в першу чергу про особливі таємниці і секрети – своєрідна передача сакрального і особистого, родинного. Це могло бути про специфічні складники до фарбування полотна чи родинний рецепт традиційної страви, про вийняткові лікувальні засоби або мало відомі магічні замовляння від недуг і нещасть. Дівчат на виданні повчали, як вибрати і причарувати парубка, як створити та зберегти майбутню сімю. Вона також мала знати, як розумно розділити зібраний урожай і створені власними руками вироби, вміти їх розумно поміняти або продати, правильно розпорядитися прибутками і слідкувати за витратами тощо. Достаток в сім'ї, а з ним і злагода, часто-густо залежали не стільки від сили господарів, як від їхніх знань і досвіду, розуму і кмітливості. Крім того, майбутня господиня мала бути охайною, акуратною, вправною. Бо ж кожна мати прагнула, аби її донька, коли вийде заміж, показала себе з найкращої сторони і не осоромила своїх батьків. Немало клопотів, багато таємниць! Все треба було взнати, запамятати, а коли час прийде – переповісти наступним поколінням. Як кажуть: «знання – то сила».

Підготувала Ольга Сенишин

Пишаємося нашими дітьми!

Медаліна Нуменюк, 3-ій клас; Амалія Нуменюк і Алесія Магорка , 1-ий клас, с. Балківці

Учні п'ятого класу, с. Балківці